

Journal vande belegeringhe ende inneminghe der ...

Tryck // / 125 B 14 c Br. 1645

Tillkomstår 1645.
Digitaliserad år 2019

*Heer
Hendrick
Polit
(Br)
1645*

I O V R N A A L

Vande belegeringhe ende inneminghe der
starcke Stadt

H V L S T

ende derselver Schanffen

Door't kloeck beleit van Sijn Hoogheit

FREDRICK HENDRICK

Prince van Orangien :

*Midtsgaders het ghene is voor-ghevallen in
Vlaenderen door de Legers van sijn Majesteit van Franckrijk*

L O V Y S den X I V .

t'AMSTERDAM,

Voor JAN van HILTEN, in de Beurs-straet,
in de geborduyde Handtschoen, Anno 1645.

I O V E R N A A L

Vande Begeringe

H H V V E E S S T T

in Vlaanderen

Milgaders van Opvocht der

F R A N S O Y S E N

Onze Bontgenooten

U I S T r heeft dan verlijst sijn...
r hant van...
mullen dan...
r schijnt...
heelen...
lett...
sche...
ende...
geleert...
niet...
niet...
niet...

gele
gen
't be
nis.

I O V R N A A L

Vande Belegeringe

Van

H V L S T

in Vlaanderen :

Mitsgaders den Optocht der

F R A N S O Y S E N ,

Onze Bontgenooten .

ULST 't Hoost van Huister-ambacht en 't Lant van Waas in Vlaanderen / is vier mijlen van Antwarpen en seben van Gent / 't schijnt by-na een Eilandt / wantse met drie deelen aen 't Water en met een te Lantwaart leit. Dese plaatz wert 1584 verraden dooz Serbaas van Stelandt Bailiou van Waas : ende in handen vanden Prince van Parma overgelebert . Doch 1591 de selfde dooz belegering in weinigh dagen / gebzacht onder gehoozsaamheit der H: M: V. Staten dooz 't beleit vanden doozluchtigen Prince Mauritz saliger gedachte- nis . Eindlik den Doozlijcken Cardinaal Albartus willende zyn

Journal vande Belegeringe van Hulst,

geluk versoeken op de Vereenichde Nederlanden / heeft inden jaare 1596. op dese plaatze zijn eersten aanslagh gemaakt / als op 't hooghste aangelegen / houdende Antwarpen / Gent / ja 't geheele Lant van Waas / in gedurige alarm: heeft niet schieten / graben / stozmen groot gewelt gedaen / geen Dolek sparende / daer bleef vooz doot den vermaarden Rhofne Velt-Marschal / met veele Colonellen / Edeldoms / Capiteinen / Bevelhebb'ren en gemeine Soldaten / na eenige weechen belegering gedwongen over te geben / niet sonder misnoegen der H. Staten van Zeeland / ober den Gouverneur. Dese plaatze is naa 't verlies dikmaal beloert / om d'eene of d'and're tijt een Leeger vooz te brengen. Verscheiden aanslagen op toeliggende / doch d' Enghte daar passagie / ongelegenhet van de Dijken / menighste Schanzen / groot tegenweer / goede Wachten / heeft tot geen goet einde willen uitvallen. Wallt inden jaare 1640 den Manhaftigen Oozloghs-Velt Hendrik Casimijr Stadthouder van Diepsland ende Groeningen wierde uitgesonden met een goet deel Soldaten (van zijn Oozvluchtige Hoogheid den Prince van Orangien , alsooen leggende omtrent de Philippijn met 't gros van 't Leger) de Sc. Nassou veroverde / doch alsoo hy op een anderen aenflagh uit was / is vande Spaansche ontmoet / ende in een hevigh gevecht geschoten / daer hy na eenige dagen op 't Fort S. Anna inden Polder van Namen van is overleden : ende is alsoo desen aanslagh tot niet geworden. Wy komen tot desen tegenwoozdigen jaare 1645: Zijne Hoogheid den Prince van Orangien hebbende (dooz Gods-See-gen) voozleden jaare verobert de Sterkte van 't Hooge en Laage Sas van Gent. Ende op 't Oozjaer hem weder te Velde begevend / om zijn hail op den Dyandt te soecken. In sonder heidt onze Bontgenooten de Fransoyfen mede te velde quamen / onder 't beleid van zijne Koninklike Hoogheid den Vartogh van Orlans als Generael / Monf. Gassion Luitenant Generael / ende Monf. Ranzouw Velt-Marschal / om 't Graaffchap Vlaandren boven ende beneden aan te grijpen. Onze Bontgenooten hebbende d' Sterke Stadt Grevelingen 't jaar te vooren ingenomen / ende 't Fort Gaston tot Wattene gebouwt / passeerden in Junio de Riviere Colme, beleggende

mitsgaders den Oprocht der Francoysen.

5

gende den 22 dito de vermaarde Schanze van Mardijck met 't Houte Wambus, haar verdoelende in drie Hoofquartersen / als dat van zijn Koninklike Hoogheit inde Duynen aan strand na Grevelingen dat van Mons: Gassion van gelijcken / doch na Duynkercken by 't Fort Lion dat van Mons: Rantzou tusschen beiden / by klein Sinten. Den 25 dito is eenigh Volck ende Dhyes binnen Mardijck gebzacht te Water / 't welck den 26 dito 's morgens vroegh oock noch geschiede. Den 28 dito quam den Luitenant Admirael Tromp met zijn gantsche Vloot vooz Mardijck tot binnen de Braak, ende Splinter, dicht aan Vuylbaart, om den toehoer van Duynkercken te beleeten / tot welcken einde alle de Boors ende 't klein Daertuygh werde geleidt in 't Scheurtjen, om mede Piccolomini (die hem met zijn Leger tusschen Duynkercken, 't Fort Lion ende VVynoxbergen onthiel) te beleeten een indal in 't France Leger dat tegen de Strand open lagh te doen: Ondertusschen wierde dagelijck / by de Fransoyen genadert ende gedurigh van verscheyden Bateriaen so op de Schans als 'e Houte Wambus geschooten. Den 7 Julij 's morgens is het Houten Wambus in brandt geraakt / daar op gevonden ses halve Cartoutwen: Den 8 dito zijn de Fransoyen geappocheert tot aan de graef vande Schans / waar ober die van binnen den 9 dito des avonts begonden te parlementeeren / ende het accoozt getroffen wesende / zijn den 10 dito daar uit getrocken met bliegende vaendelen naar Duynkercken. Ondertusschen zijn Hoogheit den Wyandt beneden op-houdende / leggende omtrent Selfaten, Maldegem, Oost-Ecklo: dikmael sterke troupen so te voet als te paard uitsendende / alles om den Wyandt te houden in gedurige vreesende alarm. Onze Wontghenooten hebbende de Wercken gheslegt / 't afgeschpotene opghemaakt / marcheerden na 't Fort Lincke, 't selfde beschietende ende na drie daagen gedwongen op genade ende ongenade ober te geben. Hier op wierde de sterke Stadt Bourborch aangetast / ende grouw'lijck beschooten / na eenige stormen den 8 Augusti verobert / 't Garnisoen neffens dat van 't Fort Lincke ghevankelijck na Vranckrijck gesonden. Daer op volghden / de Stadt Cassel, Marcheerende doen ober de Riviere de Ley: na de vaste Stadt Bethune en binnen drie dagen overweldicht /

voorders innemende de stadt Lilers, de stadt Merville, 't groot
 fozz inde Riep-Bosch / alles na weinigh tegentweer / de stadt
 Armentiers op de Ley in 24 uren / neffens de stadt Varneton, de stadt
 Comene ende de stadt VVerueke. Piccolimini den voorszpoet onzer
 Bontgenooten vast aanstende / hem houdende binnen zijn Werc-
 ken / om Dūynkerken vooz al te beschermen. Daer na haer ver-
 toonende vooz Rijssel, dapper met die vande stadt schermutsere-
 de / de Voorzstadr in hzandt steeckende / namen haren wech na de
 stadt Meenen, d'welcke zy innamen. Van daer vooz de stadt Cort-
 rijck, beinsende d'selfde te willen belegeren. Een dagh ofte drie
 om-gelegen / ruckten den onbersaaghten Gassion neffens Rantzau
 met tien duisent Man te voet ende ses duisent kloecke Ruiteren /
 in seftien uren tot aan 't nieuwe Canaal / zijnde de gegraven
 Daert van Gent na Brugge, beset met 27 a 28 Reduiten / daar on-
 der eenige Schanzen / hier lagh den Hartogh van Lothzingen
 (met zijn Lozeynopsen / Lantlieden-plagers ende Vrouwen-schen-
 ders) om 't overkomen zijner Hoogheidt te beletten / desen der
 Fransopsen aankompste vernemende / blughten naar Brugge, waar
 op de Fransopsen haer meester maakten van 't Canaal / ende ver-
 scheiden Edelieden aan zijn Hoogheidt sendende weghens hare
 kompste / die datelick eenige schooten schoot / tot verseeckering hy
 daar omtrent waar. Dit was in 't uitgaen van den Maant
 September: Monf: Gassion zijn Hoogheidt begroet / ende van
 wichtige saken gesproken / trock 't France Leger hooger aan na
 Deynse. Zijne Hoogheidt den Prince van Orangien ord're gestelt
 hebbende / Bagagie met den meesten Trayn na 't Hooghe ende
 Laage Sas van Gent sendende / bereide sich om met het gansche Le-
 ger te marcheeren. Den 1 October marcheerden 't Legher ober
 de Wyughze Daert lantwaert in na Landigem, vandaer ober de
 Ley, ende quamen tot Leydonck. Den 2 dito gink 't Legher ober
 de oude ofte rechte Ley, nemende quartier in 't dozzp Severgem, pas-
 seerende na middagh de opper ende 's anderdaeghs de beneden
 Schelde / tusschen Gent ende Dendermonde in 't Lant van VVaas,
 sonder eenigh ongemak ofte tegentweer. Den 4 dito gink 't Le-
 ger na de Riviere Durme, alwaer sich aan d'over zijde vertoon-
 den

mitsgaders den Optocht der Fransoyfen.

7

den den Spaanschen Generaal Beck met zijn by-hebbende macht / doch na weinigh tegenweer vertrockt na Antwarpen, om de selve Stadt vooz een belegeringh / ende zijn Volck vooz ongeval te be-
 vijden. Ondertusschen gink 't Leger ober de voozgemelde Ri-
 vier na Lookeren, hebbende 't Leger in weinigh dagen vijf Rivie-
 ren gepasseert. Den 5 dito marcheerden 't Leger na Steeken, ende
 van daer na HVLST, komende op de middach daer vooz / be-
 ginnende terstont 't Leger tegen d'aankomste des Wyants te be-
 graben / 't welck met sulcken dapperheidt werde voltrocken / dat
 het te verwonderen was. Ende wierden geordineert te bestoz-
 men de Moerschans, het Sandt-Fort, Nassou ende Spinola, Fort Abdaal
 ende S. Anna, neffens verscheiden Reduiten / verliet den Wyandt
 van sich selfs / als mede de Moerschans na drie Kanon-schooten liep
 70 Man daar uit / daar van 20 gebangen namen. Ondertusschen
 wiert Fort Nassou mede ingenomen / ende 't Fort Sant-Bergh verliet
 den Wyant uit vrees van af-gesneden te worden. 't Fort Spinola
 hebben die van Antwarpen inder nacht geassisteert / met amonitie /
 vrees ende goet getal Soldaten. Den 8 dito wierden in 't Leger
 vooz HVLST besteeft vijf Väterijen teghen 't aankomen vande
 Spaansche van buiten; ordonnerende 't Leger in ses gedeelten of
 quartieren onbeslooten na de Stadt verdeelt. Als dat van zijn
 Hoogheidt by de Capelle tot Eken achter een sterk gefortificeerde
 Heubel. Dat van Graaf Hendrik van Nassou, nu Gouverneur
 van HVLST, achter S. Jans-Steen. Dat vanden Heer van Bre-
 derode dicht by 't Fort S. Anna, van waar men langhs den Dijk
 vooz-by 't Fort Nassou in zijne Approchien ginge. Dat van zijn
 Genade Graaf VVillem Casimir met de Vriesen ende Groeningers
 tusschen de vooz-verhaalde twee. De Fransoyfen onder den Heer
 Colonel Hauterive naast dat van zijn Hoogheidt by de Molen van
 de Klinge. Ende de Engelsche ende Schotten naar den Dijk.
 Den 10 dito was de Circumbalatie voltrocken / ende met een
 Graecht versien. Den 11 dito wierde Kiel-Drecht neffens twee Re-
 duiten verobert / het Fort Spinola afghesneden / ende sterck
 gheavanceert soo nae de Stadt als het Fort Spinola. Den 12
 dito wierde met twee halve Cartouwen ende een Veldt-stuck de
 Stadt

Journal vande Belegeringe van Hulst,

Stadt begroet / ende waren noch gereet verscheiden Waterhjen / als mede beide Appzochten / so van zyn Hoogheidt als d'Heer van Brederode tot aan de gracht van 't Conterfchary gekomen. Onder tusschen deden die vande Stadt eenige uit-ballen / doch met schaden inghedzeven. Den 14 dito wierden die van binnen uit het Crabers gesaeght / ende het Fort Spinola heeft beginnen te parlementeren. Den 15 dito is daer uit getrocken Capitein vande Verve met het Garnisoen 250 Man. Den 16 dito ende volgende dagen wierde met 17 stucken van 4 Waterhjen op de Stadt dapper vier gegeven. Zynde den Gouverneur Haynin een waeker Soldaat / ende wierpen de belegerde menichte hant granaten inde Sappen. Den 18 dito zyn de Mortieren gereet gemaakt / die den 19 dito haer werck op de Stadt begonnen / ende wierden eenige stucken geschut inde Loopgraben gebracht / om op 't Conterfchary te stellen / ende onder bescherminge der selver de Galderhjen over de Stadts gracht te hzengen. Dienselfen nacht zyn die van binnen dooz bevel vanden Heer van Brederode uit haare doozsnijdinge (in 't Conterfchary) gedzeven. Den 21 dito wierden de Galderhjen besceet / ende hzant inde Stadt dooz Granaten geschoten. Den 22 dito wierden d'eerste Blynten gestelt / de Boeren van 't lant te Waas booz nutteraal verklaart / ende met trommelslag uitgheroepen / ende logeerden zyn Hoogheidt mede op 't Conterfchary / leggende daer een Corps de Garde neffens twee Waterhjen / ende wierde vlytrigh aan de Galderhjen gearbeit. Den 31 dito quam den Heer van Brederode dooz de gracht aan de Wal. Den 1 November zyn Hoogheidt insgelijcken / ondertusschen ghesladigh met Canon / Granaten ende Musquetten op ende in de Stadt schietende : wierden de Mynen in de Stadts Wal begonnen. Ende dede zyn Hoogheidt om alle onheil vooz te komen / aan den Gouverneur Haynin dooz een Trompetter de plaats someeren ende opeyschen. Den Gouverneur (hoe-wel moedigh) hem vermant bindende / ende de stormen niet dervende verwachten / heeft metten Krijghs-raat ende Geestelikeit heraannt te accordeeren / ende zyn de Oflagiers van wederzijden gecompareert : Eindelijk 't accoozt den 4 dito beslooten. Ende is daer op den Gouverneur

Sondaghs

mitsgaders den Oprocht der Franfoyfen.

9

Sondaghs den 5 dico met alle zijn Soldaten omtrent 600 Mannen onder 42 Vaendelen met twee stukken geschut ende een Mortier uit de Stadt getrocken / volgens de geaccordeerde Articulen ende naar Antwarpen geconboicert. Zijnde in 't beleggh binnen de Stadt omtrent 700 ende van buiten 600 Mannen gebleven. Is also de stercke ende beroemde Stadt HVLS T, welke 49 jaaren onder de Heerschapppe van de Konink van Hispangien heeft geweest / binnen een Maant (dooz Godds gunste) gebzacht tot gehoorzaamheid der H: M: V: Staten ende zijn Hoogheydt den Prince van Orangien. Waar toe niet weinigh heeft geholpen de groote drooghte / als hebbende 't gansche beleggh gheen 10 uren geregent tot veel'er Menschenen verwonderingh.

Articulen by sijne Hoogheydt mijn Heere den Prince van Orangie, geaccordeert aen de Geestelijckheydt, Baillieu, Burgemeesters ende Schepenen der Stadt van HVLS T.

I.

Alle Offensien ende Vvaldschappen gepleeght / soo by Geestelycke als Werelijckhe Personen / booz ende ghedurende dese Belegeringe / sullen van wederzijden vergeten ende vergeven zijn.

II.

In 't ghene belanght het stuck vande Religie ende Geestelijckhe goederen / sal zick een weder binnen de boorz Stadt hebben te ghedraghen / tot het ghene dien aengaende sal werden gestarueert by de Hooge ende Mogende Heeren Staten Generael / mits sich elck een hebbe te componieren in alle stilligheydt / en niets en attentere reghens den dienst der Vereenighde Nederlanden / nachthe haere Hog: Mog: Placcaten op het stuck vande Geestelijckheyt geemanereert / ofte alsnoch te emaneren / wel verstaende dat de Serefozmeerde Religie ende gheene andere in de selve Stadt publijckelijck sal werden geexerceert.

mitsgaders den Optocht der Fransoyfen.

11

spective. Item sullen alle hunne meubelen / goederen ende koop-
 waaren sijn ghemintelijck moghen vercoopen / haer goet dinc-
 ken / sonder dat sijn ghemintelijck sullen hebben ghyder / daer sijn als die
 tegenwoerdige Tractaet / ende de gene die in neutrale Landen of-
 te ten platte Lande sullen willen vercoopen / sullen wederom
 in de voorsz Stadt moggen komen woonen / als s'chijn gelieven sal
 met kennisse ende consent vanden Gouverneur.

De gene / die goddende den voornoemden tijt van drie Jaeren
 sullen willen gaen inde Landen ende Steden onder den Coningh
 van Spangien om hare particuliere affaiten / sullen t selve
 moghen doen ghedurende den selven tijt / soo die maels het hun
 gelieven sal / ende s'elkens wederom inde voorsz Stadt mogen
 keeren / overdaer te sijn woonen of te vercoopen als voorsz
 is / alles met kennisse ende consent vanden Gouverneur als
 voorsz is. Ende die binnen den selven tijt van drie Jaeren sullen
 gaen woonen in neutrale of te contributie Landen / sullen genie-
 ten alle Wydommen ende Exemptien die de Ingesetenen aldaer
 zijn genietende.

In dit Tractaet met alle sijne pointen ende clauselen sullen
 begrepen wesen / alle borgeren ende Ingesetenen der voorsz Stadt
 die absent sijn / oock alle Geestelijcke Persoonen (onder reserve
 als voorsz is) het sijn inde Stadt woonachtigh oft geblycht zyn-
 de / mitsgaders de Hupslyden die vanden platten Lande inde
 voorsz Stadt ofte elders gheblycht sijn / die wyt s'bracht deses
 bypelyck sullen moghen wederkeeren in hunne Dorpen ende wo-
 ningen met hunne gheblychte goederen / ofte oock ghedurende de
 voorsz drie Jaeren inde voornoemde Stadt moghen blyven wo-
 nen naer hun believen.

Alle Donnissen by de Magi stract der voorsz Stadt gheweent
 daer af in tijt niet en is gereformiert sullen van weerde blyven /
 ende effect soeken / desghelijcks oock alle contracten voorsz ende
 inde belegeringe gemaect / hoedanigh die sijn.

Alle de ghedaene Stads-rekeningen / oock alle andere Reckerkeningen naer costume ghedaen / sullen in hun geheel blijven ende van weerden blijven sonder reckerchen

De gene die Renten ofte Schulden op de Stadt zijn hebbende / sullen daer af alle Jaren betaelt werden // sonder koepinghe volgens Costumien ende de Brieven van Constitutie.

Alle schulden by de Magistraet tot op heden gemaeckt / sullen betaelt werden upt het inkomen der voorsz. Stadt.

Die bande Magistraet tegenwoordigh / oft die eerrijcs zijn geweest / en sullen niet mogen gereckercheert ofte gemolesteert werden / over hare Ordonnantie ofte Richtighe van penninghen ten behoeve vande selve Stadt gedaen.

Alus ghedaen in 't Vegher vooz Hulst / den vierden Novem-ber 1645. Ende was geteekent / F. Henry de Nassau, Prince d'Orange. Ter Ordonnantie van zijn Hooghept. C. Huygens, ende H. Hefius, D. vander Burgh.

Accordeert mer het Origineel.

C. Huygens.

Articulen, geaccordeert door sijn Hoogheydt, Mijn Heer den Prince van Orangien, aen den Gouverneur, Veldt-Oversten ende Colonel, commanderende binnen de Stadt HULST.

I.
D En Gouverneur / Velt-Oversten ende Colonel / sullen de voorsz. Stadt stellen in handen van sijn Hooghept / ende sullen op Sondach toekomende / 't welck sijn sal den 5 deser Maent Nieuwen styls / upt reckerken met alle de soldaten de selven Garnisoens /

mitsgaders den Optocht der Fransoyfen.

13

soens / soo te Doet als te Paerde / van wat qualiteyt oft conditie die zijn / selfs sonder regard te nemen / oft die voorsz deses de tegenpart hie ghedient hebben / niet Wapenen ende Bagacie / vliengen de Paendelen / kogels inden mondt / hzandende Ponten aen heerde de eynden / ende haere Musquetten op de schouderen ende volle Bandeliers. Item met hare Meubelen ende Bestiael / van wat soorte die oock zijn / om te marcheren naer de stadt van Antwerpen / dooz den rechten wegh / ende met censief- ligghe op den weghe / ende aldaer aenkommen des anderen daeghs naer haere uyttocht. Tot welken eynde hun dooz zijn Hooghepdt ghegeven sal worden goet ende seecker Convoy / oft gheleydt met Wagenen ende Paerden / ghenoeghsaem om hare voorsz Bagacie te voeren / siecken ende ghequetst tot Antwerpen voorsz zeyden.

Den voorsz Gouverneur / Velt-Obersten ende Colonel / uyt de voorsz stadt treckende / sullen met hun voeren twee halve Cartouwen / ende den grooten Mortier / ende munitie van Oozloge daer toe noodigh / om met elck drie scheuten te doen : Ende tot dien eynde sullen van zijn Hooghepdt met Paerden versten zijn / ende suffisante equipage omme die te hzenghen tot Antwerpen voorsz noemt ; Ende de voorsz zeyden Artillerie geholght van Commissen oft bewaerders vande munitie des koninghs van Hispanien / Edelluyden van het Geschut / Ingenieur / Constabel / Canonnier / ende van alles dat dependeert van den train van d'Artillerie.

Welverstaende dat uyt-ghesondert de twee halve Cartouwen ende Mortier / ende t' gheene daer van dependeert / alle de reste van t' Canon ende alle de munitie van Oozloge : Item de Divyses ende Provisien den koningh van Hispanien toe-behoozende / van wat soorte die oock mogen zijn / sullen volkomelijcken ende sonder bedroghe gelebert werden aen den gheenen die zijn Hooghepdt daer vanden last geven sal tot dien eynde.

De Officieren ende Soldaten binnen de voorsz Stadt / hebben-

de eenighe roerende of onroerende goederen / van wat nature die
zijn die zo niet en kunnen niet hun wech-boeren / sullen de huygheyt
hebben om daer van te disponeren binnen een jaer naestkomende.

V.

De gevangenen van d' een end d' ander sullen ontsaghen worden /
mits betalende allewelck hare kosten.

V I.

Geen Officieren noch Soldaten en sullen moghen gearresteert
worden by haer iustrechtte voozeenige schuld.

De krancke ende gequetste die niet en kunnen verleydt oft ver-
voert worden / sonder merckelijck perichel van haer leven / sullen
in de voozsz Stadt moghen blijven tot datse genesen sijn / ende sul-
len alsdan wech gefonden werden onder vry geleyt een veder naest
sijnen Officier / met hare Wapenen ende Bagagie.

Alle de Huyfluyden van 't lant van Waes / die gecommandeert
zijn ge worden vooze Belegeringe / om op de Wacht te komen in
de voozsz Stadt / met hare Wapenen / ende daer in zyn gheslooten
gheweest / sullen der vryuyt moghen gaen / met haere voozsz Wa-
penen ende Bagagie / een veder na zyn Voort / als oock alle andere
Huyfluyden die daer henen gevlucht sijn.

Tot de verseeckeringhe van Conboy oft geleyt / Paerden ende
Wagenen / die wegen zyn Hoogheyt sullen versocht sijn / volgens
't ghene boven gesept is / den voozsz Gouverneur / Delt-Obersten
ende Colonel / sullen hier twee Capiteynen laten in Ostagie / die
oock sullen wederom ghesonden werden in alle sekerheyt naer de
voozsz Stadt van Antwerpen / terstondt naer de wederkomst
van 't voozsz Conboy ende Wagenen.

Gedaen in 't Leger vooze Hulst den 4 November 1645. Geteek-
kent / F. Henry de Nassau, Prince d'Orange. Doch leger / Ter Oor-
donnantie van zyn Hoogheyt. C. Huygens. Ter zijden / L. de Hay-
nin, den Grave van Morry, den Grave van Mouscron.

Accordeert met het Origineel. C. Huygens.

mitsgaders den Oprocht der Fransoyfen.

15

Onderuysschen namen onze Vontgenooten de Stadt Lens in: ver-
 strekkende Armentiers, Comene, en insonderheit Meenen: sendende
 van daar Placcaten aan d'omlegghende Dorpen wegens de con-
 tributie/ende vreesden by weigeringe eenigen byant. De Spaan-
 sche onder den Gzave van Lamboy namen onze Vontgenooten de
 Stadt Cassel af/ ende om niet wedir te verliesen hebben de selfoe
 gedemoliceert. Den Dyant hebbende H.V.L.S.T. verlaten/ gaf zyn
 Hoogheyt dien selfden dach bevel aan eenige Cornetten paarden/
 om de sterke Schanze Moerspuy, hebbende 5 Volwercken met een
 graecht 14 voeten diep ende 136 voeten wyjt/ te beslypten/ waar op
 's mooghens den 6 dito zyn Genade Graaf VVillem Casimyr Sou-
 verneur van Driestant met eenige Regimenten boetbolts volgh-
 den: ende logeerden den 10 dito onder 't fohew van 14 stukken
 Geschuts ende 4 werpen van Granaten uit twee Mortieren op
 't Contersharp. Tusschen den 10 ende 11 dito 's nachts nam zyn
 Genade de halve Maan ende twee Craverffen vooz de pooz me-
 de in: Eindelijck toe storm ghereet staande/ liet zyn Genade de
 Schanze opensthen/ die van binnen een ure beraat nemende/ zyn
 den 14 dito geaccordeert/ weghens den uittocht op gelijcke condi-
 tien als H.V.L.S.T., ende zyn omtrent 300 Mannen daar uit ge-
 trocken. De Schanze S. Marcus is den selfden dach vanden Dyant
 mede verlaten. Twee dagen te voozen is by den Heere van Brede-
 rode Delt. Marischalck Fort S. Andries met Diefbruggen stormen-
 derhant verobert/ alles wat inde wapenen was neer geleidt/ hier
 bleef vooz doot den vigilanten Heere van Hemert. By dese ghele-
 genheyt wierde Franchepanne ende Papemuts vanden Dyant self in
 brandt ghestrecken ende verlaten. Nocht wierdt 't Fort S. Geleyne
 dooz ordz van zyn Genade Graaf VVillem van een zynet Coel-
 lieden van Heuklum, als een Tambour gekleet/ met een Crommet
 op den rugh (terwijl de Moerspuy parlementerden) op geeischt/
 die den stilstandt van Moerspuy merckende/ het mede opgaf. S. Ka-
 tryna ende S. Josef zyn den selfden dach mede overgegaan. Is also
 dooz d'overwinninge deser Schanzen ende Reduicten die van Axel
 bezyt den wegh tusschen H.V.L.S.T. ende 't Sas van Gent ghe-
 opent.

Articulon

Articulen geaccordeert door sijn Excellentie Graef Wilhelm van Nassau, aenden Gouverneur van Moerspuye, den Major Generael Baque.

I.

Erst dat den Gouverneur voornoemt / met alle sijne Officieren ende Soldaten / op morgen den 15 November des morgens te 10 uren sal uyttrecken / met slaende Trommelen / vliegende Vaendels / vyzandende Lonten ende Hoegels inde mont.

I I.

Sullen een vierendeel van een Kartou en twee Mansfelders mede nemen / met ses schoten kruyt en hoegels / ende noodige paerden / om die wech te vyzengen.

I I I.

Sullen hebben vijftigh Wagens ende een Schip / omme Vrouwen / siecken ende bagagie ober te voeren.

I V.

Sullen Convoy hebben door het Landt van Waes / ende binnen den derden dagh tot Antwerpen moeten wesen.

V.

De ghevanghens durende het belegh / sullen wederzijts sonder rantsoen los gaen.

V I.

De Schepen ende Schuyten / legghende onder 't Fort vande Moerspuye ende t' Hups hoozende in de Contributie-Landen / sullen aan d'epgenaers weder gegeven worden.

V I I.

Oock wort den Gouverneur toe-gestaen / omme 't koozen / meel / hout ende afbreeck van Schueren ende Hupsen / zijnde teghenwoordigh inde Schans ende d'omlegghende Hupslieden toekommende / te doen restitueren.

V I I I.

Hem sal mozghen goet tijt een Trompetter met twee Wagens worden gegeven / omme sijne resterende bagagie tot Moerbeke te laden / ende met sijn ry-paert in 't eerste quartier te vyzengen.

Het

mitfgaders den Optocht der Fransoyfen.

17

I X.

Het Volck banden Koninck / leggende inde Forten van S. Catarina / S. Gillis / S. Marck ende S. Joseph / sullen zich met hem moghen verboegen ende te gelijk vertrecken.

X.

Als dese Articulen sullen gheteckent wesen / salmen in handen banden gheenen / die sijn Excell: oꝛdonneren sal / leveren alle het Kanon / Amonitie van Oꝛlogge ende Dibzes / die bebonden sullen worden in alle de gementioneerde Forten / sonder eenigh bedroggh.

X I.

Daer sal een Capiteyn in Ostagie blijven / tot dat de Wagens ende Paerden sullen weder ghekomen wesen.

X I I.

Alle dese conditien sullen onderteekent ende ter goeder trouwen naghekomen worden. Gedaen in 't Quartier van sijn Excellentie booz Moerspuy den 14 November 1645.

De Spaansche zijnde niet weinigh bekommert booz Rijssclten dien einde den Grave Lamboy omtrent ses-dupsent Mannen by-een vergaderde / in meeningh de Fransoyfen omtrent Meenen op te slaan. Onze Bondtghenooten onder Monf: Gaffion kennisse ontfanghende / hebben hem tusschen Yperen ende Belle inden morgenstondt (den selfden dagh als Moerspuy parlementeerde) over-ballen / eenighe honderden doot-slaande ende ghebaughen nemende / de reste verstroepende.

Coog Hooge

Hooge Mogende

H E E R E N.

Op d'advisen / die de Vpant van 't vertreck vanden Heere
Mareschal de Gassion nae Parijs bericht hadden / soo
schijnt dat de selve dessejn hadde ghemaect / alle sijne
force op 't spoedighste by een te trecken / de Stadt
Meenen t'attacqueren / ende vooz de wederkomst vanden vooz-
ghemelden Heere Mareschal t'empozteren / doende dieshalven
de trouppen vanden Grave van Faulsau, Daigne, ende Lamboy, her-
waerts naederen / ende op dese zijde van Yperen logeren / waer van
alhier advertentie ghekomen zijnde / soo is den meer-ghemelden
Heere Mareschal den 7. s nachts met sijn gantsch Legher der-
waerts ghegaen. Naer dat 't Legher van d'Heer Mareschal
Rantzau mede herwaerts ontboden / ende s anderen daeghs geat-
riveert was / in meyninghe den Vpandt te besoecken / of ten min-
sten de gepresumeerde conjunctie te beletten / doch de selve van
dese marche kondtschap bekomen hebbende / heeft sulcks niet
derven afwachten / maer is subitelyck geretireert onder 't Canon
van Yperen, niet-te-min d'Heer Mareschal sedert bericht zijnde /
dat ses Regimenten te peert van Lamboy gelogeert waren ontrent
Poperinghen, is den 9. s nachts met 1500 paerden ende soo veel
voetknechten t' meerendeel van 't Leger vanden Heer Rantzau der-
waerts ghegaen / doch naer dat de selve op de plaets ghekomen
was / ende vernomen hadde dat de vooz Regimenten op 't advijs
van sijne komste waren vertroocken naer Bergen. Maer dat het
Hooft-quartier van Lamboy was tusschen Poperingen ende Yperen
in 't Doyp Roust, alwaer dat geinquartiert waren vijf Regimenten
Cavallerie ende ses Infanterie / met alle de Bagagie van
't Leger van Lamboy, soo is de selve subitelyck wederom gekeert /
ende

mitfgaders den Optocht der Francoysen.

19

ende gearriveert zijnde in 't boozsz Doorp met 't doozbzeecken vanden dagh (als de Bagagie begonide te defileren / ende de pzincipaelste troupen ghemarcheert waren) is daer dooz de selve den Opant met sulcken dapperheyt ende vaerdigheyt op 't lijf gevalen / dat hy geen tijt hebbende om zih in posture te stellen / t'eenemaal in route geslagen is / 21 Daedels / 7 a 8 Standaerden met alle de Bagagie zijn hier gebzacht d'Officieren ende Soldaten die vanden Opant in Mont-Cassel gevangen waren / zijn alhier wederom bekomen / ende den Heer Marechal heeft selfs de twee Timballen van 't Regiment van Rantzau verobert ; de Soldaten zijn meest gesalveert in een na-gelegen Bosch / ende onder d'Officieren is bevonden den Intendant Generael van 't Leger van Lamboy, neffens eenige Capiteynen ende Lieutenants. Alsoo dat hy dese ongeluckige rencontre den Opant niet lichtelijck sijne dessepnen op Meenen boozsz sal derben in 't werck stellen / pzincipaelijck soo langh de Neghers noch versamelt ende hy de handt blijven. Hier mede Hoochgem: Heeren / etc.

In 't Leger te Warneston den 13 November 1645.

Geteeckent Aquilius.

